

Om äktenskap

I vår stora kolorerade veckopress gifter man sig ofta: celebra äktenskap (marskalk Juins son med dottern till en finansinspektör, hertigen av Castries dotter med baron de Vitrolle), kärleksäktenskap (Miss Europa 1953 med sin barndomsvän), (blivande) stjärnäktenskap (Marlon Brando och Josiane Mariani, Raf Vallone och Michèle Morgan). Naturligtvis är alla dessa äktenskap inte fångade i samma ögonblick; deras mytologiska värde är inte detsamma.

Det celebra äktenskapet (aristokratiskt eller borgerligt) svarar mot bröllopets ålderdomliga och exotiska funktion: det är samtidigt potlatch (religiös indianfest där man växlar gåvor) mellan de två familjerna och ett skådespel av denna potlatch i den folksamlings ögon som omger konsumtionen av rikedomarna. Folket är nödvändigt, alltså utspelas alltid det fina bröllopet på den offentliga platsen framför kyrkan. Där bränner man pengar och förblindar folket, man kastar uniformerna, kläderna, svärden och ordensbanden (från Hederslegionen), armén och regeringen, alla den borgerliga teaterns stora roller, militärattachéerna (uppmjukade), en kapten ur Legionen (blind) och parisarna (rörda) på elden. Makten, lagen, själen, hjärtat – alla dessa ordensvärden kastas tillsammans i bröllopet, konsumeras i potlatchen, men genom denna handling befästs de mer än någonsin och sviker grundligt all den naturliga rikedom som finns i en förening mellan två människor. Ett ”celebert äktenskap” är, får man inte glömma, en vinstgivande räkneoperation, som består i att på naturens kredit sätta en Ordningens tunga debet, att i kärleksparets offentliga lycka uppta ”människornas sorgliga och vilda historia”. Ordningen lever på kärleken: lögnen, utsugning, snålheten, allt det onda i det borgerliga samhället, kan leva och utvecklas igen tack vare kärleksparets sanning.

Föreningen mellan Miss Europa 1953, Sylviane Carpentier, och hennes barndomsvän, elektrikern Michel Warembourg, ger oss en möjlighet att utveckla en helt annan bild, nämligen bilden av den lyckliga halmtäckta kojan. Tack vare sin titel hade Sylviane kunnat göra en strålande karriär som filmstjärna, resa, spela in film och tjäna mycket pengar, men eftersom hon var klok och anspråkslös försmådde hon den "tillfälliga lyckan" och gifte sig, trogen sitt ursprung, med en elektriker från Palaiseau. Det unga paret presenteras för oss en tid efter bröllopet medan de håller på att bygga upp sin lyckas vardagsliv och inrätta sig i bekväm anonymitet: de möblerar de två rummen, de äter frukost, de går på bio, de handlar.

Här består naturligtvis operationen av att utnyttja kärleksparets naturliga berömmelse till fördel för det småborgerliga livsmönstret; att denna lycka, med en torftig definition, kan vara *självvald*, är en sak som förundrar alla de miljontals fransmän som delar den genom sina egna levnadsförhållanden. Småbourgeoisien kan vara stolt över Sylviane Carpentiers äktenskap, liksom kyrkan förr i tiden fick makt och prestige från några aristokratiska kvinnor som lät sig vigas till nunnor. Miss Europas anspråkslösa äktenskap, hennes rörande återkomst, efter all ära, till tvårumsvåningen med kök i Palaiseau är samma sak som när herr Rancé väljer att bosätta sig i La Trappe eller Louise de La Vallière i Le Carmel: det är en stor ära för La Trappe, Le Carmel och Palaiseau.

Kärleken-som-är-starkare-än-äran demonstrerar här en social status quo-moral: det är inte klokt att lämna sin miljö, det är fantastiskt att återvända till den. Och tvärtom: själva miljön kan utveckla fördelar, med samma egenskaper som flykten. I den världen består lyckan av att leka något slags hemtrevlig instängdhet: "psykologiska" frågeformulär, pyssel, smågrejor, hushållsmaskiner, tidsfördriv, hela detta husgerådsparadis från *Elle* eller *L'Express*, som förhärmligar hemmets instängdhet, dess inåtvända toffeltillvaro, allt det som sysselsätter hemmets värld, gör den barnslig och oskyldig och avskär den från allt större socialt ansvar. "Två hjärtan, en koja." Ändå existerar också världen. Men kärleken förändligar kojan och kojan döljer det usla kyffet – man skyler över misären med hjälp av dess idealbild, fattigdomen.

Stjärnornas äktenskap presenteras nästan alltid som ett framtidsfenomen. Det utvecklar nästan den rena myten om kärleksparet (åtminstone i Vallone–Morgan-fallet; i Brandos fall, skall vi snart få se, dominerar de sociala förhållandena). Den äktenskapliga föreningen är alltså på gränsen till det överflödiga och har helt ovarsamt förvisats till en problematisk framtid: Marlon Brando *skall* gifta sig med Josiane Mariani (men inte förrän han har spelat med i tjugo nya filmer); Michèle Morgan och Raf Vallone kommer *kanske* att gifta sig (men först måste Michèle skilja sig). Det handlar i själva verket om en slump, som betraktas som garanterad, i den utsträckning som dess betydelse är marginell och underkastad den mycket allmänna konventionen, som anser att äktenskapet alltid utåt skall betraktas som det ”naturliga” resultatet av ett förhållande. Det viktiga är att parets kroppsliga verklighet accepteras, genom förespeglingar om ett framtida äktenskap.

Marlon Brandos (framtida) äktenskap är ännu laddat med sociala komplex: herdinnans och adelsmannens. Josiane, dottern till en ”fattig” fiskare från Bandol, är emellertid fulländad, eftersom hon klarat första delen av sin studentexamen och talar flytande engelska (”perfekta” egenskaper för en flicka som man gifter sig med). Denna Josiane har attraherat filmens mest berömda man, en sorts blandning av Hippolytos och någon ensam och vild sultan. Men Hollywoodmonstrets enlevering av den blyga fransyskan blir fullständig först i den återverkningseffekt den åstadkommer: den av kärleken förslavade hjälten tycks slösa sin prestige på den lilla franska byn, på Bandols strand, marknad, kaféer och affärer. I själva verket befruktas Marlon av alla vecko-tidningsläsarinnornas småborgerliga urbild. ”Marlon”, skriver *Une Semaine du Monde*, ”Marlon i sällskap med sin (blivande) svärmor och sin (blivande) hustru går som en vanlig småborgerlig fransman en liten promenad före maten.” Verkligheten tvingar sin utsmyckning och bestämmelse på drömmen, eftersom den franska småbourgeoisien idag befinner sig i ett stadium av mytisk imperialism. I första hand är Marlons prestige av det muskulära och afroditiska slaget, i andra hand är det av social natur: Bandol helgar Marlon mycket mer än Marlon helgar Bandol.